

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

مریم مجیدی^۱

حمید زاهدی^۲

مهناز مروی^۳

مینا مستحفظیان^۴

10.22034/ssys.2024.3201.3335

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۱/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۲/۲۹

چکیده

هدف از اجرای پژوهش حاضر تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش بود. به منظور ارائه مدل از رویکرد تحلیل مضمون استفاده شد و عوامل شناسایی شده طریق تحلیل عاملی تاییدی تأیید شد. در این پژوهش، به منظور شناسایی مولفه‌ها (بخش کیفی) از مصاحبه استفاده شد. به منظور انجام مصاحبه از روش نمونه گیری گلوله برفی و در دسترس استفاده شد و در مجموع ۲۰ مصاحبه تا رسیدن به اشباع نظری، اجرا شد. در بخش کمی نیز با استفاده از روش کوکران برآورد تعداد نمونه ۳۸۴ نفر به دست آمد. پرسشنامه محقق ساخته حاصل از مرحله کیفی توسط ۲۹۴ نفر نمونه از ورزشکاران معلول تکمیل شد که باتوجه به اینکه بیش از ۷۰ درصد از نمونه را پوشش می داد به تحلیل آنها پرداخته شد. روایی و پایایی در بخش کیفی به ترتیب از طریق چهار شاخص باورپذیری، اتکاپذیری، تأیید پذیری و انتقال پذیری و روش باز آزمون (۰/۸۸) انجام شد. در بخش کمی نیز روایی از طریق روایی صوری و تأیید هفت از نظر صاحب نظران صورت گرفت و پایایی از طریق آلفای کرونباخ (۰/۷۶) به دست آمد. یافته‌ها نشان داد هشت عامل: آگاهی بخشی و فرهنگ سازی با استفاده از رسانه‌ها، باور به ضرورت ورزش و عدم امکان جایگزینی، بستر سازی و فرصت دسترسی به امکانات ورزشی با تأمین زیرساخت‌ها، تجهیزات و امکانات ورزشی به صورت عادلانه، توانمندسازی روانی، اجتماعی و بهبود سلامت و سبک زندگی با ایجاد بسترهای انگیزشی، حمایت نهادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه‌های اجرایی از معلولین، نقش حمایتی مربیان و معلمان و خانواده در ترغیب به ورزش، نیاز به تأمین مالی و اقتصادی، کنار زدن چالش‌های معلولیت برای ورود به ورزش و عرصه رقابت، می‌تواند بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش مؤثر باشد. به عبارت دیگر می‌توان با اقداماتی نظیر بکارگیری تجهیزات و امکانات ورزشی در باشگاه‌ها و اختصاص مربیان آموزش دیده برای این امر و مواردی از این قبیل، موثر واقع شد. با توجه به این هشت عامل مورد بررسی شده مؤثر در فرآیند اجتماعی شدن معلولین ورزشکار، می‌توان نتیجه گرفت که اجتماعی شدن معلولین از طریق ورزش نیازمند توجه و تلاش برای ایجاد شرایط مساعد است.

واژگان کلیدی: اجتماعی شدن از طریق ورزش، معلول، ورزشکار.

^۱- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی ورزش، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

^۲- استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران (نویسنده مسئول)

Email: hamidzhd@yahoo.com

^۳- استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

^۴- دانشیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

مقدمه

در سال‌های گذشته که معلولان کمتر در عرصه اجتماعی حاضر می‌شدند، نیازهای آن‌ها نیز محدود بود اما در حال حاضر تعداد زیادی از این افراد تحصیلات بالایی داشته و در عرصه عمومی نیز حضور فعالی دارند (دجوردویک^۱، ۲۰۲۰). طبق برخی گزارش‌ها (اسنومزگو و همکاران، ۲۰۲۱ و گوون و همکاران، ۲۰۱۹)، معلولیت گاهی با عدم تمایل به شرکت در برخی فعالیت‌های اجتماعی و ایجاد اختلال در اجتماعی شدن افراد همراه است (کال‌ها لیک^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). ورود به دنیای فعالیت‌های ورزشی، همانند سایر فعالیت‌های مهم اجتماعی مستلزم درگیر شدن در فرایند اجتماعی شدن^۳ خاص خود است (تفاح و همکاران، ۱۴۰۳). یکی از موقعیت‌هایی که به تحقق موفق فرایند اجتماعی شدن در معلولین یاری می‌رساند مشارکت در ورزش و انجام فعالیت‌های ورزشی است. ورزش به‌عنوان یک پدیده اجتماعی، برای معلولین از دستاوردها و فراورده‌های عصر جدید محسوب می‌شود. در سه دهه گذشته رشد و بلوغ جنبش‌های مربوط به معلولان فرصت‌های بیشتری برای مشارکت ورزشی افراد معلول و کسب موفقیت‌های ورزشی آنان فراهم کرده است (گاسکین^۴ و همکاران، ۲۰۱۰). فرایند اجتماعی شدن افراد فرایندی است که تنها در جریان تعامل اجتماعی میان افراد صورت می‌گیرد (میرز^۵، ۲۰۱۹). اجتماعی شدن فرایند بسیار پیچیده‌ای است که با برقراری تعامل و ارتباطات اجتماعی بین کنشگران و قابلیت شرکت مؤثر در تعامل با دیگران در زندگی خصوصی و عمومی و حرفه‌ای انسان‌ها از اهمیت حیاتی برخوردار است و از تعامل بسیاری از عوامل و پدیده‌ها به وجود می‌آید و این امکان را در اختیار افراد قرار می‌دهد تا از طریق تعاملات و ارتباطات متقابل با دیگران با دنیای اطراف خود متصل شوند و نقش‌ها، ارزش‌ها و موقعیت‌های لازم برای حضور در سازمان‌های اجتماعی را فراگیرد (ظهیری و آقاپور، ۱۳۹۱). تحقیقات نیز نشان می‌دهد که شرکت در فعالیت‌های ورزشی تجربیات اجتماعی افراد را افزایش می‌دهد (فرگاس، ۱۳۷۹). باین‌وجود، ازجمله عرصه‌هایی که در جامعه ما کمتر موردتوجه قرارگرفته است ورزش معلولین است که علی‌رغم آن‌که بیشتر از سایر رشته‌های ورزشی حائز مدال و نشان گردیده است، آن‌طور که باید و شاید در جامعه موردتوجه قرار نگرفته است (شریفیان و همکاران، ۱۳۹۳). اصطلاح جامعه‌پذیری که کاربرد آن تنها مربوط به چند دهه گذشته است با عباراتی همچون اجتماعی شدن ترجمه‌شده است (مختار پور، ۱۳۹۸). اجتماعی شدن فرایندی است که طی آن افراد هنجارها و ارزش‌های جامعه‌ای را که در آن زندگی می‌کنند درونی می‌کنند. این روند

¹ Djordjevic

² Çulhacik

³ socialize

⁴ Gaskin

⁵ Mayer

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

نتیجه تعاملات با افراد مختلف است که افراد در طول زندگی با آنها روبرو می‌شوند. برگر و لاکمن^۱ (۱۹۶۶) دو مرحله را در این فرایندهای اجتماعی متمایز می‌کنند: اجتماعی شدن اولیه و اجتماعی شدن ثانویه. اجتماعی شدن اولیه در دوران کودکی اتفاق می‌افتد و شامل درک دسته اول از جهان اجتماعی به عنوان یک واقعیت مهم است که به فرد در کسب هنجارهای عمومی زندگی اجتماعی کمک می‌کند. اجتماعی شدن ثانویه به فرد این امکان را می‌دهد تا در زیر جهان جدی اجتماعی سرمایه‌گذاری کند. این فرایند می‌تواند منجر به تصحیح و تغییر یا تقویت اجتماعی شدن اولیه شود (لارمون^۲، ۲۰۰۷).

به‌طور کلی مطالعات جامعه‌شناختی معلولیت در قالب چهار مکتب کارکردگرایی، تفسیرگرایی، انسان‌گرایی رادیکال و ساختارگرایی رادیکال قابل‌بحث و بسط است (گودلی^۳، ۲۰۱۱). در نگاه کارکردگرایان جامعه یک وضعیت ارگانیکستی است که همه اعضا در چارچوب هماهنگی و توافق باهم همکاری دارند (توماس^۴، ۲۰۰۷). آنها فرد معلول را به عنوان یک جسم مادی ناقص می‌بیند که در انجام کارکردهای خود ناتوان است (دونالدسون^۵، ۲۰۰۲). ریشه این دیدگاه در نظریه نقش بیمار پارسونز است یعنی نقشی که ناسازگار، ناتوان و ضعیف در انجام وظایف مترتب بر آن است (گودلی^۶، ۲۰۱۱). رویکرد تفسیر گرایی نیز معتقد است که معلولیت طی یک فرایند تفسیری در تعاملات اجتماعی بر ساخته می‌شود. آنها معلولیت را یک تولید ارادی فعال برای خلق یک هویت اجتماعی تعریف می‌کنند (گودلی^۷، ۲۰۰۴). ساختارگرایان رادیکال نیز معلولیت را به عنوان یک فرایند طرد ساختاری، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تعریف می‌کنند که باعث می‌شود فرد معلول از عرصه‌های عادی زندگی منزوی شود. این رویکرد که به نوعی ماتریالیسم تاریخی منسوب است بر بسیاری از مطالعات در زمینه معلولیت اثر گذاشته است. شورای بین‌المللی علوم ورزشی و تربیت‌بدنی (۲۰۱۵) شایع‌ترین موانع حضور معلولین در فعالیت‌های ورزشی را طیفی از موانع جسمانی، روحی و سازمانی بر شمرده است. در پژوهش‌های مختلف دیگری به بررسی عوامل مؤثر بازدارنده مشارکت در فعالیت‌های ورزشی معلولین از جمله موانع محیطی^۸ (ریمر و مارکوس^۹، ۲۰۱۲؛ گرالده و رودریگز^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۹؛ پور سلطانی و همکاران، ۲۰۱۷)؛ موانع تسهیلاتی^{۱۱} (پور سلطانی و همکاران، ۲۰۱۷؛ ادیسی

¹ Burger and Lockman

² Larmon

³ Thomas

⁴ Donaldson

⁵ Goodley

⁶ Environmental barriers

⁷ Rimmer & Marques

⁸ Giraldo-Rodríguez

⁹ Facilitation barriers

و همکاران، ۱۳۹۸)؛ موانع فردی^۱ (پور سلطانی و همکاران، ۲۰۱۷)؛ موانع خانوادگی^۲ (پور سلطانی و همکاران، ۲۰۱۷)؛ پیات^۳ و همکاران، ۲۰۱۸) و موانع فرهنگی-اجتماعی^۴ (پور سلطانی و همکاران، ۲۰۱۷)؛ مظفری، ۱۳۹۶) پرداخته شده است. قدردان و همکاران (۱۳۹۸) اماکن و امکانات، موانع خانوادگی، موانع شهری، موانع فردی و موانع اجتماعی و فرهنگی را از مهم ترین موانع مشارکت معلولین در فعالیت های ورزشی در نظر گرفته اند. ادیسی و همکاران (۱۳۹۸) اجتماعی شدن، عزت نفس، سلامتی، هیجان، مهارت، آمادگی جسمانی، عملکرد، سرگرمی و کسب و کار را به عنوان عوامل وادارنده مشارکت و محدودیت روانی، امکانات، دسترسی، هزینه، محدودیت میان فردی، علاقه و زمان را به عنوان محدودیت مطرح کرده اند. قدردان و همکاران (۱۳۹۸) موانع اماکن و امکانات، موانع خانوادگی، موانع شهری، موانع فردی و موانع اجتماعی و فرهنگی در رتبه های اول تا پنجم قرار داده اند. زینونی (۱۳۹۷) موانع مهم مشارکت معلولان در فعالیت های ورزشی، موانع اقتصادی و نبودن حمایت اجتماعی و کمبود فضا و امکانات ورزشی و دسترسی را نام برده اند. مظفری (۱۳۹۶) و حسن (۲۰۲۴) به ترتیب موانع اجتماعی-فرهنگی، موانع فردی، موانع اماکن و امکانات، موانع شهری و موانع خانوادگی را مؤثرترین عامل جلوگیری از مشارکت معلولین در فعالیت های ورزشی ارزیابی کرده اند. سبحانی و همکاران (۱۳۹۴) مهم ترین عوامل مؤثر مشارکت در فعالیت های بدنی معلولان را به ترتیب اهمیت عوامل سلامتی و تندرستی، لذت و نشاط و تعامل اجتماعی و مهم ترین موانع مشارکت ورزشی معلولین را عوامل اقتصادی، محیطی (حمل و نقل)، امکانات و تجهیزات و عوامل اجتماعی-فرهنگی معرفی کرده اند. ریچارد^۵ و همکاران (۲۰۲۱) تنوع تجارب اجتماعی شدن ورزشی ورزشکاران معلول، پیوند بین تعهد در ورزش های پارالمپیک با عملکرد بالا با پیشرفت بسیار سریع در عملکرد ورزشکاران، تأکید بر نقش اساسی خانواده به عنوان حمایتگر عاطفی، مالی و سازمانی را برجسته کرده اند. اکیول و اکیکم^۶ (۲۰۱۸) به تأثیر مثبتی که در لباس پوشیدن، راه رفتن و صحبت معلولین طی فرآیند اجتماعی شدن رخ می دهد اشاره کرده اند. جارسما^۷ و همکاران (۲۰۱۴) سلامتی، سرگرمی و برخورد اجتماعی مهم ترین عوامل تسهیل کننده مشارکت ورزشی در افراد دارای اختلالات بینایی ارزیابی کرده اند. گوتمن^۸ هدف از ورزش برای افراد معلول را ایجاد تحرک و جنبش پذیری، پیشگیری و جلوگیری از بیماری ناشی از اوقات بستر

¹ Individual barriers

² Family obstacles

³ Piatt

⁴ Cultural and social barriers

⁵ Richard

⁶ Akyol & Ilkim

⁷ Jaarsma

⁸ Guttman

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

در بیمارستان و کمک به افراد معلول جهت ایجاد رابطه دوباره با محیط اجتماعی عنوان می‌کرد (کیال و همکاران، ۱۳۹۹).

ورزش معلولین در طی دو دهه گذشته در هر دو سطح ملی و بین‌المللی توسعه قابل توجهی در سراسر جهان داشته است. پیشرفت گسترده‌ای که در عملکرد ورزش معلولین به وجود آمده است در قالب رکوردهای جدید دنیا قابل مشاهده است (دی بوسچر و وونگ^۱، ۲۰۱۴؛ توماس و اسمیت^۲، ۲۰۰۹). ادبیات حوزه اجتماعی شدن ورزش حاکی از آن است که عوامل اجتماعی چون حمایت‌های دریافتی از اطرافیان، هویت و تعهد ورزشی ورزشکار، محدودیت‌های ساختاری و اجتماعی نقشی معناداری در شکل‌گیری، استمرار و تعقیب رشته ورزشی محبوب ورزشکار دارند (یسو و هاروود^۳، ۲۰۱۵). فرایند مشارکت ورزشی ورزشکاران در وهله اول به‌طور کلی با اجتماعی شدن ورزشی آغاز می‌شود، از طریق فرایند اجتماعی شدن و میزان حمایت‌های دریافتی مختلف فرایند مشارکت ورزشی اولیه آغاز می‌گردد (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۷؛ بتیه^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). مقوله فعالیت‌های ورزشی برای افراد معلول از دو جنبه درمانی که هدف آن تأمین سلامتی است و دیگری پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های ثانویه حائز اهمیت است. درواقع اگر ورزش برای همگان به‌طور جنبی در زندگی روزانه مطرح است و عدم ایجاد فعالیت‌های ورزشی اختلال چندانی در زندگی روزمره ایجاد نمی‌کند، برای معلولین جزئی ضروری و حیاتی از فعالیت‌های روزانه تلقی می‌شود (کیال و همکاران، ۱۳۹۹). از طرفی باتوجه به اینکه معلولین بخش مهمی از جامعه هستند که می‌توانند در ایجاد انگیزه برای کل جامعه باشند، اجتماعی شدن آنها از طریق ورزش، باتوجه به هواداران ورزشی متعدد، می‌تواند جامعه‌ای در آینده رقم بزند که به خود و نسل آینده باور داشته باشند. اما باتوجه به پژوهش‌های انجام شده کمتر پژوهشی می‌توان یافت که به شناسایی عواملی بپردازد که به اجتماعی شدن معلولین ورزشکار کمک کند و راهکار اجرایی ارائه نماید.

لذا، مسئله اساسی که در این پژوهش موردنظر است، پاسخ به این سؤال بود که: مهم‌ترین عوامل مرتبط بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش چیست؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری داده‌ها، در گروه تحقیق آمیخته اکتشافی طبقه‌بندی می‌شود. این روش دربرگیرنده گردآوری، تحلیل و تفسیر داده‌های کیفی و کمی در یک مطالعه واحد یا در مجموعه مطالعاتی است که یک پدیده اساسی را مورد مطالعه و تحقیق قرار می‌دهد. تحلیل

¹ De Bosscher & Wong

² Thomas & Smith

³ Yesui & Harwood

⁴ Beattie

مضمون شامل فرآیند کدگذاری با تولید مضمون، مرور و نهائی سازی مضامین است که اولین بار توسط براون و کلارک (۲۰۰۶) در تحقیقات روانشناسی توسعه یافت. تحلیل مضمون درواقع نوعی روش انعطاف پذیر در پژوهش کیفی است که می تواند با بسیاری از انواع مختلف تحقیق تطبیق داده شود. به منظور شناسایی عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار، با توجه به این که در روش تحقیق آمیخته اکتشافی ابتدا از روش های تحقیق کیفی و سپس روش های تحقیق کمی استفاده می شود، مراحل تحقیق حاضر نیز به ترتیب زیر انجام گرفته است: به منظور گردآوری اطلاعات در بخش کیفی از روش مصاحبه و در بخش کمی از پیمایش استفاده شده است. در بخش کیفی با استفاده از مصاحبه نیمه ساختارند با افراد و کارشناسانی که دارای شناخت کافی از موضوع مورد مطالعه بودند، داده های کیفی گردآوری شد. به منظور گردآوری اطلاعات در بخش کیفی از روش مصاحبه و در بخش کمی از پیمایش استفاده شده است. در بخش کیفی با استفاده از مصاحبه نیمه ساختارند با افراد و کارشناسانی که دارای شناخت کافی از موضوع مورد مطالعه بودند، داده های کیفی گردآوری شد. فرایند مصاحبه تا هنگام شناسایی و توصیف کامل عوامل اصلی مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار ادامه یافت و بعد از ۲۰ مصاحبه حضوری اشباع نظری حاصل شد (هر مصاحبه حداقل ۳۰ دقیقه زمان می برد). جامعه پژوهش در بخش کیفی شامل معلولین ورزشکار، افراد متخصص و کارشناس در حوزه ورزش معلولین (در حوزه علمی و اجرایی) با حداقل ۱۰ سال کار در این حوزه، بود. در هر مصاحبه از مصاحبه شونده سوال می شد که از نظر او چه عواملی منجر به اجتماعی شدن معلولین می شود؟ چه عواملی در حال حاضر مانع این امر می شود؟ راهکارها و اقدامات عملیاتی پیشنهادی شما چیست؟ به منظور تحلیل داده های کیفی از روش تحلیل مضمون در قالب مراحل کدگذاری باز و محوری استفاده شد. در مرحله اول از طریق مرور داده های حاصل از مصاحبه ها و جزء به جزء کردن این اطلاعات، مفاهیم (کدهای) اولیه شناسایی شده و در مرحله دوم از طریق دسته بندی کردن مفاهیم، نسبت به تعیین مقوله های اصلی (عوامل) اقدام شد. از این رو محصول بخش کیفی تحقیق حاضر، شناسایی عوامل گوناگون مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش بود. معیار انتخاب مصاحبه شوندگان تخصص علمی یا تجربه کاری آنها در حوزه اجتماعی شدن معلولین ورزشکار بود. برای انتخاب افراد نمونه، از روش نمونه گیری هدفمند استفاده شد. به منظور تعیین روایی ابزار، از روایی محتوایی استفاده شد که طی آن سؤالات مصاحبه به تأیید هفت نفر از صاحب نظران رسید. از این رو برای تحلیل داده های کیفی مراحل: ۱- مرور داده ها، ۲- تدوین راهنمای کدگذاری ۳- سازمان دهی داده ها و ۴- طبقه بندی و کدگذاری داده ها طی شد. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات در بخش کیفی از روش تحلیل مضمون استفاده شد. به منظور سنجش روایی پژوهش در بخش کیفی چهار شاخص باورپذیری، اتکاپذیری، تأیید پذیری و انتقال پذیری در نظر گرفته شد و برای

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

سنجش پایایی از باز آزمون استفاده شد و در دو فاصله زمانی نسبت به توافق کدها از دو مصاحبه‌شونده سؤال شد که در هر بار باوجود فاصله زمانی ۳۰ روز بین مصاحبه‌ها پایایی کل ۰/۸۸ به دست آمد.

جامعه آماری در بخش کمی شامل معلولین ورزشکار شهر اصفهان بود که جمعیتی بالغ بر ۱۲۰۰۰ نفر^۱ بود. در بخش کمی بر اساس پرسشنامه محقق ساخته حاصل از بخش کیفی اقدام شد و روایی این پرسشنامه به تأیید هفت از نظر صاحب‌نظران رسید و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرون باخ بر میزان ۰/۷۶ محاسبه شد که نشان از مناسب بودن پرسشنامه بود. با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده و متناسب با حجم نمونه در مناطق اصفهان از طریق کارکنان، ۳۸۴ نفر بودند که تنها ۲۹۴ مورد از پرسشنامه‌ها تکمیل و دریافت شد. نتایج با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و ترسیم مدل معادلات ساختاری استخراج شد. نتایج با استفاده از نرم‌افزار ۳،۲ smart pls تحلیل شد.

مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان و مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی و کمی به ترتیب در جداول ۱ و ۲ آورده شده است:

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان بخش کیفی

جنسیت	تحصیلات	گروه سنی	منصب
آقا: ۹ نفر	دیپلم: ۴ نفر	زیر ۳۰ سال: ۳ نفر	ورزشکار: ۶ نفر
خانم: ۱۱ نفر	لیسانس: ۷ نفر	۳۱ الی ۴۰ سال: ۱۰ نفر	مربی: ۵ نفر
	فوق لیسانس: ۵ نفر	۴۱ سال و بالاتر: ۷ نفر	مربی و مدیر ورزشی: ۵ نفر
	دکتری: ۴ نفر		استاد دانشگاه: ۴ نفر

جدول ۲. جدول جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان بخش کمی

متغیر	بعد	فراوانی
جنسیت	مرد	۱۵۳ نفر
	زن	۱۴۱ نفر
تحصیلات	دیپلم	۱۱۵ نفر
	لیسانس	۴۵ نفر
	فوق لیسانس	۶۳ نفر
	دکتری	۷۱ نفر

^۱ آمار ارائه شده از سوی اداره کل بهزیستی استان اصفهان

متغیر	بعد	فراوانی
گروه سنی	زیر ۳۰ سال	۷۶ نفر
	۳۱ الی ۴۰ سال	۳۷ نفر
	۴۱ سال و بالاتر	۱۸۱ نفر
منصب	ورزشکار	۹۵ نفر
	مربی	۱۲۸ نفر
	مربی و مدیر ورزشی	۷۱ نفر

یافته‌های پژوهش

به‌منظور ارائه یافته‌ها با استفاده از تحلیل مضمون، نسبت به تحلیل مصاحبه‌ها اقدام شد. برای این منظور ضمن چندین بار مطالعه متون مصاحبه، با استفاده از کدگذاری باز نسبت به انتخاب مضامین کلیدی محتوای مصاحبه اقدام شد. سپس با استفاده از رابطه بین کدهای باز، نسبت به مقوله پردازی اقدام شد. این اقدام پس از هر بار مصاحبه انجام می‌شد و فرآیند تا زمانی که اشباع نظری حاصل شود ادامه یافت. نتایج نهائی در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۳. مقوله‌های محوری و مضامین پایه حاصل از تحلیل مضمون متون مصاحبه

نشانه‌گر	مضامین پایه	مقوله‌های محوری
P1, P2, P7	نقش انگیزاننده و مثبت معلم	نقش حمایتی مربیان و معلمان و خانواده
P2	نقش بازدارنده و منفی معلم	
P5, P11	همراهی و ترغیب و بازخورد مثبت اطرافیان	
P2, P5, P4, P9, P10	خانواده در مقام همراه و حامی	
P4, P11	نقش بازدارنده اطرافیان	
P1	نقش بازدارنده خانواده	
P9	ترس از آسیب مجدد و ممانعت خانواده	
P1, P2, P12	برنامه‌های استعدادیابی	تأمین زیرساخت‌ها، تجهیزات و
P1	فرصت‌های مدرسه	امکانات ورزشی به‌صورت
P2, P3, P5, P13, P4, P1	فرصت‌های ورزش	عادلانه
P13, P14, P17, P20	ضعف زیرساخت‌ها	

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

نشانگر	مضامین پایه	مقوله‌های محوری
P15, P16, P17, P18, P20	توسعه امکانات و تجهیزات	
P1, P18, P13, P8	دسترسی	
P13, P7, P10, P18	تناسب، ایمنی و زیبایی	
P12, P5	امکانات ورزشی مدارس	
P2, P18, P17	نقش مدرسه	حمایت نمادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه‌های اجرایی از معلولین
P5	نقش دانشگاه	
P1, P4, P15	ناهماهنگی بین بخشی و بین سازمانی	
P4, P15, P1, P7, P20, P6	ضعف و خلأ در سیاست‌گذاری	
P14, P19, P15, P20, P18	جلب مشارکت سازمان‌های دیگر	
P15, P17	اهمیت مقوله مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها	
P5, P6	درک بدیل ناپذیری ورزش	باور به ضرورت ورزش و عدم امکان جایگزینی
P8, P9	باور به جایگاه و اهمیت ورزش	
P2, P4, P3,	چالش‌های معلولیت	کنار زدن چالش‌های معلولیت برای ورود به ورزش و عرصه رقابت
P5, P4, P13	چالش‌های ورود به ورزش	
P19, P17, P13, P12, P15	توسعه ورزش همگانی	
P10, P1, P3	مشکلات و تنگناهای اقتصادی در خانواده	نیاز به تأمین مالی و اقتصادی
P17, P20, P9, P6, P16	بیمه، پارانه و تسهیلات	
P11, P9, P1	چالش زمان، آموزش و هزینه	
P5, P11, P2, P6	توانمندی روانی	توانمندسازی روانی، اجتماعی و بهبود سلامت و سبک زندگی با ایجاد بسترهای انگیزشی
P5, P14, P17, P6	بهبود سلامتی و ارتقای سبک زندگی سالم	
P13, P18, P14, P20, P19, P16	اهمیت توانمندسازی	
P13, P3, P1	پذیرش معلولیت به عنوان فرصت و تفاوت	
P5, P11	احساس کفایت و خودبستگی	
P6, P1, P4, P15	پرهیز از ضعف انگاری و بهبود و تصحیح نگرش‌ها	
P5, P13, P6	بهبود روابط اجتماعی	
P1, P4, P8, P7, P5, P9	انگیزه‌های ورود به ورزش	
P1, P7, P9, P10	بستر و زمینه ورود به ورزش	

نشانگر	مضامین پایه	مقوله‌های محوری
P18, P20, P19, P12	فرهنگ‌سازی	آگاهی بخشی و فرهنگ‌سازی با استفاده از رسانه‌ها
P10, P11, P16, P15	نقش رسانه‌ها	
P17, P16, P18, P12, P1	گسترش و بهبود آگاهی عمومی	

با توجه به مصاحبه‌های انجام‌شده و انتخاب مضامین پایه و در کنار هم قرارداد مضامین، مقوله‌های محوری استخراج شد و چندین بار متون مصاحبه مطالعه و با مضامین موردبررسی قرار گرفت. حال به‌منظور انجام بخش کمی، با طراحی پرسشنامه محقق ساخته حاصل از مقوله‌های محوری و آزمون آن‌ها با استفاده از طیف لیکرت و توزیع بین ۳۸۴ نمونه که تنها ۲۹۴ مورد بازگشت داده شد. به‌منظور امکان‌سنجی انجام تحلیل عاملی تأییدی ابتدا به بررسی آزمون کفایت نمونه و بارلت پرده‌اش می‌شود.

جدول ۴. آزمون کروییت بارلت برای عوامل مربوط به عملکرد بازیکن

آزمون کیسر میر اولکین ^۱		
۸۹۳/۰		آزمون کروییت بارتلت
۰۰۶/۵۲	کای اسکور	
۴۵	درجه آزادی	
۰/۰۲۲۰	معنی داری	

با توجه به اینکه آماره کفایت نمونه مقداری بالاتر از ۰,۷ دارد و آزمون بارلت میزان معنی‌داری کمتر از ۰,۰۵ دارد، بنابراین می‌توان تحلیل عاملی تأییدی را انجام داد. یافته‌های مربوط به روایی و پایایی مدل در جدول ۵ آورده شده است.

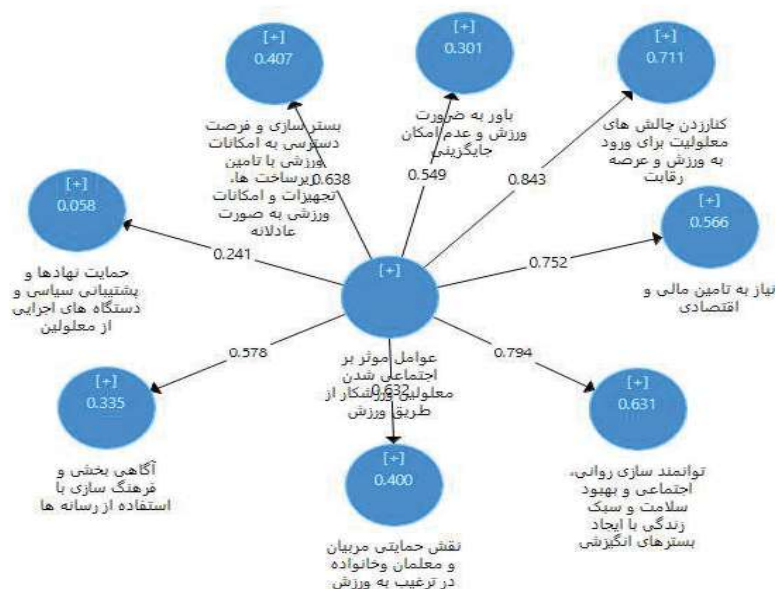
جدول ۵. شاخص‌های ارزیابی روایی و پایایی

آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	اعتبار همگرا (AVE)
۰/۹۱۳	۰/۹۳۹	۰/۷۹۵
۰/۵۰۸	۰/۶۷۲	۰/۵۶۱
۰/۵۱۲	۰/۷۷۳	۰/۶۳۰
۰/۸۸۴	۰/۹۴۵	۰/۸۹۶
۰/۶۵۲	۰/۷۲۳	۰/۷۷۴
۰/۶۶۹	۰/۵۹۸	۰/۷۸۶
۰/۷۴۸	۰/۸۴۵	۰/۶۸۷
۰/۶۹۵	۰/۶۸۹	۰/۷۷۷
۰/۷۸۹	۰/۶۸۹	۰/۷۵۹
کل		

^۱ KMO

تحلیل عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

با توجه به مقادیر جدول بالا شاخص اعتبار همگرایی مطلوبیت اعتبار مناسبی برای مقوله‌ها نشان می‌دهد و مقادیر پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ نشان‌دهنده دقت اندازه‌گیری بالای ابزار سنجش این مقوله و به عبارتی پایا بودن ابزار مربوط به آن است. نتایج با استفاده از نرم‌افزار smartPLS تحلیل شدند. مدل معادلات ساختاری مقوله‌های محوری بر اساس بار عاملی آن‌ها در شکل ۱ نمایش داده شده است (لازم به ذکر است این شکل به نوعی شبکه مضامین در مرحله قبل را نیز به نمایش می‌گذارد).

شکل ۱. مدل معادلات ساختاری عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش بر اساس بار عاملی
بر اساس شکل ۲ مشخص است که کلیه بار عاملی مربوط به عوامل که بر روی فلش‌ها نوشته شده نزدیک به ۰/۵ و بزرگ‌تر از آن هستند که نشان‌دهنده ارتباط مناسب بین عوامل و موضوع پژوهش است. مقادیر دایره‌های آبی ضریب تعیین را نشان می‌دهد که به‌غیر از عامل حمایت نهادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه‌های اجرایی از معلولین در سایر موارد همبستگی قوی و بالاتر از عدد ۰/۵ را نشان می‌دهد. مقدار آزمون t استیودنت و معنی‌داری هر یک از عوامل به همراه بار عاملی آن‌ها در جدول ۴ نمایش داده شده است.

جدول ۶. بررسی معنی‌داری عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

معنی	انحراف	بار	عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش
داری	معیار	عاملی	

آگاهی بخشی و فرهنگ سازی با استفاده از رسانه ها	۰/۵۷۸	۰/۰۵۶	۱۰/۲۵۹	۰/۰۰۰
باور به ضرورت ورزش و عدم امکان جایگزینی	۰/۵۴۹	۰/۰۸۷	۶/۳۳۵	/۰۰۰
تأمین زیرساخت ها، تجهیزات و امکانات ورزشی به صورت عادلانه	۰/۶۳۸	۰/۰۴۷	۱۳/۵۰۰	/۰۰۰
توانمندسازی روانی، اجتماعی و بهبود سلامت و سبک زندگی با ایجاد بسترهای انگیزشی	۰/۷۹۴	۰/۰۳۴	۲۳/۱۶۰	/۰۰۰
حمایت نمادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه های اجرایی از معلولین	۰/۲۴۱	۰/۱۰۹	۲/۱۹۸	/۰۰۰
نقش حمایتی مربیان و معلمان و خانواده	۰/۶۳۲	۰/۰۵۴	۱۱/۶۹۵	/۰۰۰
نیاز به تأمین مالی و اقتصادی	۰/۷۵۲	۰/۰۴۴	۱۶/۹۰۳	/۰۰۰
کنار زدن چالش های معلولیت برای ورود به ورزش و عرصه رقابت	۰/۸۴۳	۰/۰۳۴	۲۴/۷۷۹	/۰۰۰

بر اساس جدول ۴ مشخص است که مقادیر بار عاملی همگی نزدیک به ۰/۵ و بالاتر از آن هستند و در نتیجه ارتباط قوی بین این مؤلفه ها و موضوع پژوهش را نشان می دهند. همچنین مقادیر معنی داری، کمتر از ۰/۰۵ است که نشان از معنی دار بودن این عوامل در مدل معادلات ساختاری است. همچنین کلیه مقادیر مربوط به آماره t مقادیری مثبت است که نشان از اثر مستقیم این عوامل بر موضوع است. همچنین برآورد مقادیر شاخص های ارزیابی کلیت مدل ساختاری در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. برآورد مقادیر شاخص های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری

شاخص	مقدار
TLI	۰/۸۲۵
GFI	۱/۲۰۳۶
CFI	۱/۳۵۶۹
NFI	۰/۱۲۸
P	۰/۰۶۴۷
CMIN/DF	۴/۶۶۵۴
CMIN	۷۲۹۰/۹۸۲
RMSEA	۰/۰۱۲

شاخص های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده های پژوهش حمایت می شوند، به عبارت دیگر برازش داده ها به مدل برقرار و شاخص های برازش دلالت بر مطلوبیت مدل معادله ساختاری دارند. همچنین شاخص GOF مقدار ۰/۳۵ داشت که نشان از کیفیت مدل می باشد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاکی از آن است که هشت عامل اصلی در این پژوهش به عنوان، مجموعه عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش شناسایی شده اند. عامل اول آگاهی بخشی و فرهنگ سازی با استفاده از رسانه ها بود. این عامل دارای بار عاملی ۰/۵۷ و آماره t ، ۱۰/۲۵ و میزان معنی داری کمتر از ۰/۰۵ بود. این عامل که از نظر خبرگان بر اساس ضرورت فرهنگ سازی با استفاده از نقش رسانه به منظور گسترش و بهبود آگاهی عمومی در ترغیب معلولین به ورزش به عنوان یک ضرورت زندگی آنها مطرح شده است، در پژوهش های قدردان و همکاران (۱۳۹۸) نیز به عنوان عاملی که می تواند همچون یک مانعی اصلی در این امر باشد مطرح شده است. مظفری (۱۳۹۶) و سبحانی و همکاران (۱۳۹۴) نیز از جمله مهم ترین عاملی که می تواند مانع فرآیند اجتماعی شدن معلولین شود موانع اجتماعی فرهنگی دانسته است که نیاز که به فرهنگ سازی عمیق در این زمینه را مطرح نموده است. آگاهی بخشی و فرهنگ سازی با استفاده از رسانه ها می تواند به عنوان یک ابزار قدرتمند در جهت اجتماعی کردن معلولین ورزشکاران انجام شود. رسانه ها می توانند تاثیر عمده ای در تغییر نگرش جامعه به معلولین و ورزش آنها داشته باشند و به ترویج فرهنگ تعامل و یکسانی در بین اعضای جامعه کمک کنند. از طریق رسانه ها، این معلولین ورزشکار می توانند چالش ها، دستاوردها و استعدادهایشان را به نمایش بگذارند. این رسانه های ارتباطی می توانند به عنوان یک بستر برای گسترش و پخش اطلاعات مفید و آموزش های مرتبط با معلولین و ورزش آنها عمل کنند. آگاهی بخشی در این زمینه می تواند به جامعه اطلاعات درست تصحیح درباره نیازها، ملاحظات و قدرت های افراد معلول و ورزش آنها بدهد. به طول مثال، ساخت فیلم ها و مستندها درباره ورزشکاران معلول، نمایشگاه های تصویری و برنامه های تلویزیونی در مورد راهکارهای توانمندسازی این افراد می تواند مؤثر باشد. علاوه بر این، رسانه ها می توانند از ورزشکاران معلول برخی کمپین ها و تبلیغات اجتماعی درباره قدرت ها و قابلیت های آنها را برگزار کنند با هدف تغییر نگرش های منفی و رواج مفهوم پذیرش و توانمندسازی معلولین در جامعه، این روش ها می توانند به جامعه نشان دهند که معلولین توانمند هستند و از ورزش به عنوان یک ابزار برای ارتقای جسمانی و روحی شان استفاده کنند؛ بنابراین، رسانه ها می توانند به عنوان یک ابزار قدرتمند در فرهنگ سازی و آگاهی بخش عمل کنند. یکی از روش های مؤثر برای آگاهی بخشی و فرهنگ سازی در جامعه معلولین، استفاده از رسانه های جمعی ورزشی هست. ورزش به عنوان یک زمینه مناسب برای ارتقای آگاهی بخشی و فرهنگ سازی در جامعه معلولین، به دو صورت می تواند تاثیر بگذارد اول رسانه ورزشی عمومی، این رسانه ها، اخبار، مقالات، گزارش ها و تحلیل های مرتبط با ورزش ورزشکاران معلول را منتشر می کنند. نقش رسانه های ورزشی عمومی در افزایش آگاهی جامعه نسبت به معلولیت و بهبود دیدگاه ها و نگرش ها نباید اغفال شود (بونز و مارینو، ۲۰۱۹) دوم رسانه های معلولان و ورزش، این رسانه ها شامل نشریات، وبسایت ها، برنامه های تلویزیونی و رادیویی و کانال های رسانه ای مخصوصی است که به بررسی

و گزارش اخبار، رویدادها، ورزشکاران معلول و مسابقات مرتبط با آنها می‌پردازند. این وسایل ارتباطی نقش بسیار مهمی در افزایش آگاهی بخشی دارند و تاثیر قابل توجهی در ارتقای فرهنگ و دیدگاه همگانی نسبت به معلولین ورزشکار دارند (بری کل و پانر، ۲۰۰۸).

عامل دوم باور به ضرورت ورزش و عدم امکان جایگزینی آن با بار عاملی ۰/۵۴، آماره ۶/۳۳ و معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که به واسطه نظر خبرگان در خصوص درک بدیل ناپذیری ورزش و باور به جایگاه و اهمیت ورزش در بین معلولین به دست آمده است. این عامل در پژوهش‌های قدران و همکاران (۱۳۹۸)، ادیسی و همکاران (۱۳۹۸)، قدران و همکاران (۱۳۹۸)، مظفری (۱۳۹۶) و جار سما و همکاران (۲۰۱۴) تحت عنوان موانع فردی قلمداد شده است به عنوان امری ضروری و مؤثر در امر اجتماعی شدن قلمداد می‌شود. بیشتر مطالعات علمی و تحقیقات انجام شده در زمینه ورزش برای افراد معلول نشان می‌دهند که ورزش برای تقویت قوای جسمانی، روانی و اجتماعی معلولین بسیار مؤثر است. برای مثال هاورکمپ و همکاران (۲۰۰۴)، نشان دادند که ورزش می‌تواند سبک زندگی فعال معلولین را قوی‌تر می‌کند و به آنها کمک می‌کند تا روابط اجتماعی خوبی برقرار کنند. مارتین و هیسلت (۲۰۰۷)، بیان کردند که ورزش می‌تواند به معلولین کمک کند تا روابط خانوادگی و اجتماعی بهتری داشته باشند و به افزایش حمایت اجتماعی برای آنها منجر شود. ریمر و رولاند (۲۰۰۸)، تأکید کردند که ورزش و فعالیت بدنی برای کودکان و نوجوانان معلول، بهبودی در سلامت فیزیکی و روحی آنها را فراهم می‌کند و به آنها کمک می‌کند تا در جامعه فعالیت کنند. هاورکمپ، اسکالین و راس (۲۰۰۴)، گزارش کردند فعالیت‌های ورزشی، اعتماد به نفس معلولین را افزایش می‌دهد و آنها را به پذیرفتن و نقش‌آفرینی در جامعه تشویق می‌کند. معلولین به واسطه باورهای ذهنی که دارند دائماً تلاش می‌کنند به انزوا رفته و در اجتماع ظاهر نشوند. آنها باید به این درک برسند که نداشتن ورزش تا چه اندازه می‌تواند در سلامتی آنها مؤثر باشد و باید از این موضوع آگاه شوند که امکان جایگزینی این موضوع با هیچی وجود ندارد. ورزشکاران معلول باید بدانند نداشتن ورزش خود عامل افزایش وزن و سایر مشکلات جسمی و روحی می‌شود تا از این طریق بتوانند کشتش بیشتری به ورزش پیدا کنند. مهم‌ترین عاملی که منجر می‌شود تا حسن کنند ورزش ضرورت ندارد باورهای آنها نسبت به پذیرفته نشدن از سوی جامعه است (آنکوا و همکاران، ۲۰۲۱). در مجموع، با توجه نتایج گزارش شده، ورزش ارتباط اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و افزایش فعالیت‌های روزمره معلولین را تسهیل می‌کند و جایگزین قابل توجهی، برای ایجاد رفاه و انگیزه خوب در زندگی معلولین وجود ندارد.

عامل سوم بسترسازی و فرصت دسترسی به امکانات ورزشی با تأمین زیرساخت‌ها، تجهیزات و امکانات ورزشی به صورت عادلانه با بار عاملی ۰/۶۳، مقدار آماره t ، ۱۳/۵۰ و مقدار معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که به ازای فرصت‌هایی که برای ورزش، مدرسه و نبود امکانات، تجهیزات و زیرساخت و دسترسی

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

مناسب به آن‌ها و نداشتن ایمنی از دید خبرگان به دست آمده است عاملی مهم قلمداد می‌شود. فراهم کردن فضاهای ورزشی مناسب برای معلولین ورزشکار بسیار در امر اجتماعی شدن آن‌ها مؤثر است و این امر در پژوهش‌های قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، ادیسی و همکاران (۱۳۹۸)، زینونلی (۱۳۹۷)، مظفری (۱۳۹۶)، سبجانی و همکاران (۱۳۹۴)، اکیول و ایکیم (۲۰۱۸) از جمله مهم‌ترین عامل و به عنوان مانعی در جهت اجتماعی شدن معلولین شناسایی شده است. نبود امکانات متناسب با شرایط جسمی این افراد محدودیت برای آن‌ها ایجاد می‌کند و همین امر موجب می‌شود سایر موانع و محدودیت‌ها نیز رخ دهد. به عنوان مثال، زمانی که فرد به هر ترتیبی از منزل خارج می‌شود ولی امکان استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی را ندارد یا خطرات عبور و مرور او را تهدید می‌کند سعی می‌کند کمتر به خارج از منزل مراجعه کند. این موضوع باید در نظر گرفته شود همین بستر در فضاهای ورزشی نیز مصداق دارد. باشگاه‌ها و ورزشگاه‌ها اغلب متناسب با افراد سالم آماده‌سازی شده است و از سوی دیگر مربیان نیز توانایی آموزش متناسب با شرایط جسمی این افراد را ندارند و اینجا است که نقش مهم این افراد و دلایل وجود این مانع مشخص می‌شود. بسترسازی و فرصت دسترسی به امکانات ورزشی برای معلولین ورزشکار، به معنای ایجاد شرایط مناسب برای معلولین به منظور شرکت در فعالیت‌های ورزشی است. این امکانات شامل ساختمان‌ها و تجهیزات ورزشی مناسب، ارباب رجوع مورد نیاز، تجهیزات توان بخشی و رفاهی و شرایط محیطی مناسب می‌شوند (انجمن پارالمپیک انگلیس، ۲۰۱۲). بسترسازی و فرصت دسترسی به امکانات ورزشی برای معلولین ورزشکار باعث ایجاد فرصت‌های خودمختاری، بهره‌وری از ظرفیت‌ها، رشد فردی و اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و افزایش رفاه معلولین می‌شود. این اقدام سبب افزایش استفاده از امکانات ورزشی توسط معلولین و انگیزه بخشی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی می‌شود.

عامل چهارم توانمندسازی روانی، اجتماعی و بهبود سلامت و سبک زندگی با ایجاد بسترهای انگیزشی با بار عاملی ۰/۷۹، آماره t به مقدار ۲۳/۱۶ و معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که به واسطه ضرورت توانمندی روانی، بهبود سلامتی و ارتقای سبک زندگی سالم، پذیرش معلولیت به عنوان یک فرصت و تفاوت و تقویت احساس کفایت و خودبستگی و پرهیز از ضعف انگاری و بهبود و تصحیح نگرش از سوی خبرگان شناسایی شده است. در پژوهش‌های قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، ادیسی و همکاران (۱۳۹۸)، قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، مظفری (۱۳۹۶) و جار سما و همکاران (۲۰۱۴) تحت عنوان موانع فردی و نیاز به حمایت اجتماعی شناسایی شده است. توانمندسازی روانی و اجتماعی مهارتی است که فرد از این طریق می‌تواند با مشکلات موجود در محیط جامعه ارتباط برقرار کرده، آن‌ها را حل کند یا با آن‌ها کنار بیاید. این موضوع به حدی قابل کامل است که می‌تواند سایر ابعاد موضوع را نیز در این خصوص تحت تأثیر قرار دهد و به نظر می‌رسد مهم‌ترین نقش را در بین سایر موضوعات به دست آمده دارد. به عبارت دیگر با این

مهارت فرد می‌آموزد که با محیط اطراف سازگار شود و کمتر به باورهای منفی فکر کند؛ بنابراین در بستر رسانه یا محیط‌های آموزشی، برگزاری کارگاه‌های انگیزشی به‌عنوان مثال می‌تواند نقش مؤثری بر روی این افراد بگذارد. توانمندسازی روانی و اجتماعی در ورزشکاران معلول به‌عنوان یک هدف اصلی در روند آموزش و توانمندسازی آنان مطرح است. بسترهای انگیزشی قابل ایجاد برای اجتماعی شدن معلولین ورزشکار عبارت‌اند از الف) توسعه مهارت‌های روانی و اجتماعی: بخشی از برنامه‌های آموزش ورزشی مخصوص معلولین باید شامل آموزش مهارت‌های روانی و اجتماعی باشد. این شامل مهارت‌های مربوط به ارتباطات بین فردی، مهارت‌های مذاکره و قدرت‌های همدلی است. تقویت این مهارت‌ها می‌تواند ورزشکاران معلول را برای شرکت در فعالیت‌های گروهی ورزشی دیگر و رویدادهای اجتماعی آماده کند (فوکس، چن و چو، ۲۰۰۵). ب) ارائه فرصت‌های اجتماعی: برقراری فرصت‌های اجتماعی برای ورزشکاران معلول می‌تواند باعث تقویت روحیه آنان و افزایش حس مشارکت و تعلق به جامعه شود. برنامه‌های شامل تمرینات گروهی، رویدادهای اجتماعی و سفرهای تیمی می‌تواند بستر مناسبی برای اجتماعی شدن و ارتقای اعتمادبه‌نفس در ورزشکاران معلول ایجاد کند (ریمر^۲ و همکاران، ۲۰۰۰).

عامل پنجم حمایت نمادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه‌های اجرایی از معلولین با بار عاملی ۰/۲۴، مقدار $t_{2/19}$ و معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که به‌واسطه ضرورت نقش مدرسه، دانشگاه، هماهنگی بین بخشی و سازمانی، سیاست‌گذاری مناسب و جلب مشارکت سازمان‌ها و توجه به مقوله مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها به‌دست‌آمده است در پژوهش ریچارد و همکاران (۲۰۲۱) نیز شناسایی شده است. در صورت عدم وجود حمایت نمادها و پشتیبانی‌های سیاسی پرواضح است که اسناد فرادست و سیاست‌های بالادستی در این زمینه وضع نمی‌شود و سایر ارکان موضوعی شامل رسانه، بسترسازی و مواردی از این قبیل تحت تأثیر قرار می‌گیرد و به همین دلیل حائز اهمیت خواهد بود. معلولین ورزشکار همانند سایر ورزشکاران نیاز به حمایت نمادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه‌های اجرایی دارند تا بتوانند به‌طور کامل در جامعه شرکت کنند. این نمادها و دستگاه‌ها الگوها و راهبردهای متنوعی را برای ایجاد شرایط مناسب برای معلولین ورزشکار برای اجتماعی شدن به کار می‌برند. تأیید و توسعه مناسبات بین‌المللی نیز یکی از راه‌های حمایت از معلولین ورزشکار است. بسیاری از نمادها و سازمان‌های بین‌المللی مثل سازمان ملل متحد، سازمان بهداشت جهانی، کمیته بین‌المللی المپیک و... تلاش می‌کنند تا از طریق قراردادهای توافق‌نامه‌ها زمینه‌ای مطمئن برای حمایت از معلولین ورزشکار فراهم کنند. یکی از منابع مهم حمایت از معلولین ورزشکار، قوانین و مقررات قابل اجرا است که توسط نهادهای سیاسی و دستگاه‌های اجرایی به وجود می‌آید. این قوانین می‌توانند شامل قوانین

¹ . Fox, Chen & Chou

² . Rimmer

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

برابری حقوق، پشتیبانی مالی، حفاظت در برابر تبعیض و آزار و اذیت و... باشند. این قوانین نیازمند تأیید و اجرای مستمر و مداوم هستند تا به معلولین ورزشکار این اطمینان را بدهند که حقوق آن‌ها مورد حمایت قرار می‌گیرد. از دیگر منابع حمایتی می‌توان به وجود سازمان‌ها و فرهنگ ورزشی دوست معلولین ورزشکار اشاره کرد. این سازمان‌ها با همکاری با دستگاه‌های اجرایی و نهادهای سیاسی در برگزاری رقابت‌ها و رویدادهای ورزشی برای معلولین نقش بسیار مؤثری ایفا می‌کنند. یکی از رفرنس‌های مناسب در این زمینه، کمیته بین‌المللی پارالمپیک است که به‌عنوان سازمان مسئول تنظیم و مدیریت رویدادهای ورزشی برای معلولین در سطح بین‌المللی فعالیت می‌کند. این سازمان تحت نظارت کمیته المپیک بین‌المللی و وزارت بهداشت و سازمان‌های دیگری همچون سازمان بهداشت جهانی قرار دارد.

عامل ششم نقش حمایتی مربیان و معلمان و خانواده در ترغیب به ورزش با بار عاملی ۰/۶۳، مقدار آماره $t_{11/69}$ و معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که توسط خبرگان به‌واسطه نقش انگیزشی یا بازدارنده معلمان و همچنین همین نقش در اطرافیان و خانواده و ترس از آسیب مجدد شناسایی شده است. این عامل در پژوهش‌های قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، قدردان و همکاران (۱۳۹۸)، مظفری (۱۳۹۶) و اکیول و ایکیم (۲۰۱۸) در بعد خانوادگی و ریچارد و همکاران (۲۰۲۱) در بعد عاطفی نیز شناسایی شده است. خانواده اولین نهاد اجتماعی است که انسان در آن به دنیا می‌آید و نقش بسیار مهمی در اجتماعی شدن افراد دارد و پس از معلمان و مربیان هستند که در ذهن افراد به‌عنوان افرادی شناخته می‌شوند که می‌توانند نقش نسل آینده برای جامعه مشخص کنند. طبیعی است که حمایت مربیان، معلمان و خانواده‌ها می‌تواند به رشد قدرت باور این افراد و حتی تلاش آن‌ها در تغییر نگرش افراد مفید باشد و این افراد در تعامل با مربیان، معلمان و خانواده‌ها می‌تواند منجر به ارتقای توانمندی اجتماعی آن‌ها شده و همواره این افراد مثل یک راهنما می‌توانند کمک‌کننده باشند. نقش حمایتی مربیان و معلمان و خانواده در ترغیب به اجتماعی شدن معلولین ورزشکار جهت اجتماعی شدن از طریق ورزش بسیار مهم است. این نقش‌ها می‌تواند تأثیر بزرگی در مشارکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی داشته باشد و آن‌ها را به استقلال، خودباوری و تعامل اجتماعی تشویق کند. مربیان و معلمان می‌توانند با ارائه حمایت و هدایت مناسب، محیطی امن و مساعد برای معلولین ورزشکار فراهم کنند. آن‌ها می‌توانند معلولین را در مسیر آموزش و پیشرفت ورزشی خود همراهی کنند و برای آن‌ها فرصت‌ها و چالش‌های مناسب ایجاد کنند. همچنین، مربیان و معلمان می‌توانند به معلولین نشان دهند که توانایی و استعداد‌های ویژه‌ای در زمینه ورزش دارند و قادر به ارتقای عملکرد ورزشی خود هستند. خانواده نقش مهم دیگری در تشویق به ورزش معلولین و اجتماعی شدن آنها دارد. خانواده می‌تواند به‌عنوان پشتیبان اصلی معلولین در این زمینه عمل کند و او را تشویق کند و حمایت کند. برخی از راه‌هایی که خانواده می‌تواند برای حمایت از اجتماعی شدن معلولین از طریق ورزش انجام دهد، شامل ارائه حمایت روحی و عاطفی،

راهنمایی در انتخاب ورزش مناسب، فراهم کردن امکانات و تسهیلات لازم برای ورزش و حضور و مشارکت در فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی است (بیز^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). دیدگاه بال و همکاران (۲۰۱۲) قادر می‌سازد تا تفاوت اساسی رویکردهای مختلفی که مربیان در رابطه با معلولین به کار می‌گیرند آشکار شود و جنبه‌های کلیدی و گسترده آن شناسایی شود. زمانی که دولت‌ها به شکل فزاینده‌ای با تنظیم برنامه‌های دولتی سعی در برانگیختن مشارکت مربیان در ایجاد مسئولیت اجتماعی بیشتر و سلامت عمومی را ترویج نماید (ایوانز و دیویس، ۲۰۱۵ و جدین و همکاران، ۲۰۱۳) بر اهمیت این موضوع تأکید می‌ورزد. مدیریت شیوه‌های مربیگری و همراهی خانواده‌ها نشان داده است که بر توانمندی اجتماعی معلولین اثرگذار بوده و حتی از آن‌ها قهرمان می‌سازد (هومند و همکاران، ۲۰۱۹). به همین منظور باشگاه‌ها و دولت‌ها در تلاش هستند تا باسیاست گذاری مناسب بتوانند مسیر مربیان را هدایت کنند و با آموزش ویژه آن‌ها شیوه‌های سیاست‌گذاری و روش‌های آموزش مناسب ارائه می‌کنند.

عامل هفتم نیاز به تأمین مالی و اقتصادی با بار عاملی ۰/۷۵، آماره t به میزان ۱۶/۹۰۳ و معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که به واسطه تنگناهای اقتصادی خانواده معلولین و چالش‌های مرتبط با آن شناسایی شده است به عنوان عاملی مهم تلقی می‌شود. تأمین منابع مالی و اقتصادی برای شرکت در رقابت‌ها و دسترسی به فضاها و ورزشی، باعث رشد و پیشرفت معلولین ورزشکار می‌شود و در نتیجه از اجتماعی شدن آن‌ها حمایت می‌شود که در پژوهش‌های ادریسی و همکاران (۱۳۹۸) به عنوان محدودیت هزینه و زمان، زینونلی (۱۳۹۷) و سبحانی و همکاران (۱۳۹۴) به عنوان مانع اقتصادی، ریچارد و همکاران (۲۰۲۱) به عنوان مانع مالی نیز ذکر شده است. حمایت مالی و اقتصادی از این افراد می‌تواند در امر اجتماعی شدن ورزشکاران معلولین بسیار مؤثر باشد. منبع اصلی تأمین مالی و اقتصادی برای اجتماعی شدن معلولین ورزشکار، می‌تواند از طریق دولت و سازمان‌های غیردولتی باشد. دولت‌ها و سازمان‌های غیردولتی در برخی کشورها قوانین و برنامه‌های خاصی را برای حمایت از ورزشکاران معلول و برنامه‌های اقتصادی مناسب برای آن‌ها ارائه می‌دهند. برنامه‌هایی مانند تخصیص بودجه‌ها برای تجهیزات و تسهیلات ورزشی معلولین، پشتیبانی مالی مستمر برای معلولین ورزشکار و توانمندسازی آن‌ها از طریق ارائه مراکز توانمندسازی مناسب را شامل می‌شود. همچنین، استفاده از منابع مالی و رفرنس‌های بین‌المللی نیز می‌تواند به تأمین مالی اجتماعی ورزشکاران معلول کمک کند. در این بخش می‌توان به برنامه‌های حمایتی و تسهیل‌هایی که توسط سازمان‌ها و بنیادهای بین‌المللی مانند سازمان ملل متحد و نهادهای وابسته به آن، سازمان جهانی بهزیستی، سازمان ورزش معلولان بین‌المللی و بنیادهای خیریه دیگر ارائه می‌شود اشاره نمود. این برنامه‌ها و تسهیلات می‌تواند شامل همکاری در آموزش و توانمندسازی ورزشکاران معلول، ارائه تسهیلات و تجهیزات ورزشی، فراهم کردن حمایت مالی مستمر و

^۱. Bácz

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

ارتقای قابلیت‌های پژوهشی در رابطه با اجتماعی شدن معلولین از طریق ورزش باشد. با توجه به موانع فراوان، پیچیده و متنوع معلولین، از هر چهار فرد دارای معلولیت یک نفر با چالش‌های منحصربه‌فردی در تأمین شغل و ایجاد امنیت مواجه است (التیرافی، ۲۰۱۹). علی‌رغم قوانین حقوق مدنی که دولت‌ها به‌منظور افزایش توانایی مالی معلولین ایجاد کرده‌اند، اما همچنان تبعیض بسیار زیادی در به‌کارگیری این افراد وجود دارد. نرخ بیکاری افراد دارای معلول بیش از دو برابر افراد غیر معلول در سال ۲۰۱۸ گزارش شده است (دی پالما و همکاران، ۲۰۱۶). هر یک از رویدادهای زندگی یک معلول از مرحله مراقبت تا بیماری‌های ناگهانی و حتی ورزش آن‌ها با فشار جدی بر وضعیت اقتصادی همراه است، به همین دلیل این عامل به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل باید در نظر گرفته شود.

عامل هشتم و آخر کنار زدن چالش‌های معلولیت برای ورود به ورزش و عرصه رقابت با بار عاملی ۰/۸۴، آماره t با مقدار ۲۴/۷۷ و معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است که به‌واسطه چالش‌های معلولیت برای ورود به ورزش و به‌ویژه ورزش‌های همگانی شناسایی شده است. شرکت در رقابت‌های ورزشی، باعث خودباوری و افزایش اعتمادبه‌نفس معلولین ورزشکار می‌شود و در نتیجه از اجتماعی شدن آن‌ها نیز حمایت می‌شود. این امر در پژوهش جار سما و همکاران (۲۰۱۴) تحت عنوان عاملی محیطی جهت سرگرمی ذکر شده است و از این منظر با پژوهش حاضر همسو است. نکته قابل‌توجه این است که حضور این افراد در عرصه جامعه می‌تواند جنبه انگیزشی برای سایرین باشند و درعین حال به جوامع مشابه خود کمک شایانی می‌کنند. لذا برگزاری مسابقات دوره‌ای و رویدادها ویژه و ارائه تجربیات افراد در این زمینه می‌تواند کمک‌کننده باشد. برای کنار زدن چالش‌های معلولین ورزشکار برای ورود به ورزش و عرصه رقابت جهت اجتماعی شدن، می‌توان از راهکارهای مناسب استفاده کرد. برای مثال می‌توان از طریق کمپین‌های تبلیغاتی و ارائه اطلاعات مناسب، آگاهی عمومی را درباره امکانات و فرصت‌های ورزشی برای معلولین را افزایش داد؛ و با برگزاری کلاس‌های ورزشی برای معلولین با رفتارهای مناسب نیازهای آن‌ها در نظر گرفته شود. این کلاس‌ها باید به‌صورت حرفه‌ای و توسط مربیان متخصص اجرا شود و با ارائه فن‌ها و تجهیزات مناسب برای معلولین تعاملی مؤثر با ورزشکاران معلول را ایجاد کنند (مکنزی، ۲۰۰۶). همچنین، برای تشویق ورزشکاران معلول به ورزش و فعالیت‌های ورزشی، باید امکانات و تسهیلات ورزشی مناسب و قابل‌دسترس برای آن‌ها فراهم شود. این شامل ورزشگاه‌ها، سالن‌های ورزشی، تجهیزات مناسب و تخصصی و حمایت مالی و زمانی از ورزشکاران معلول است؛ آگاهی و توجه به وضعیت و حقوق معلولین در جامعه می‌تواند به رشد و توسعه اجتماعی شدن معلولین توسط ورزش کمک بسیاری کند. بهره‌گیری از رسانه‌ها و سازمان‌های مختلف برای ارائه اطلاعات و داستان‌های موفقیت معلولین ورزشکار در جهت تغییر نگرش

برای ترغیب نسبت به ورزش و مشارکت آن‌ها می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد (کسر و لیتل^۱، ۲۰۰۴). در همین راستا بازی‌های پارالمپیک می‌تواند معتبرترین و محبوب‌ترین مسابقات ورزشی برای ورزشکاران معلول باشد (شار تز و همکاران، ۲۰۱۸). اگرچه مسابقات دیگری در همین سطح برای معلولین برگزار می‌شود. جام جهانی پارالمپیک، بازی‌های اینوکتس، پارت آسیایی و المپیک ناشنوایان و بازی‌های جهانی المپیک از بزرگ‌ترین و معتبرترین رویدادهای چند ورزشی برای کودکان و بزرگسالان معلول است. علاوه بر مسابقات چند ورزشی مختلف، ورزشکاران معلول در جام‌های جهانی و مسابقات قهرمانی متعددی مانند مسابقات جهانی دوومیدانی، جام جهانی اسکی آلپاین معلولان، مسابقات قهرمانی جهانی پیست پارت دوچرخه‌سواری، مسابقات قهرمانی جهانی فوتبال، مسابقات جهانی پاورلیفتینگ، مسابقات قهرمانی، مسابقات جهانی پارت تنیس روی میز و بسیاری رویدادهای دیگر که در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی برگزار می‌شود (پرسی و وارنر، ۲۰۰۹)، شرکت می‌کنند.

با توجه به این هشت عامل مورد بررسی شده مؤثر در فرآیند اجتماعی شدن معلولین ورزشکار، می‌توان نتیجه گرفت که اجتماعی شدن معلولین از طریق ورزش نیازمند توجه و تلاش برای ایجاد شرایط مساعد است. آگاهی بخشی و فرهنگ‌سازی با استفاده از رسانه‌ها به جامعه کمک می‌کند تا درک بهتری نسبت به نیازها و حقوق معلولین داشته باشد. باور به ضرورت ورزش و عدم امکان جایگزینی می‌تواند افراد را تشویق کند تا به این گروه از افراد توجه بیشتری داشته باشند. بسترسازی و فرصت دسترسی به امکانات ورزشی، تجهیزات و امکانات ورزشی به صورت عادلانه می‌تواند از مشکلات و محدودیت‌هایی که معلولین در دسترسی به ورزش ممکن است داشته باشند، کاسته شود. توانمندسازی روانی، اجتماعی و بهبود سلامت و سبک زندگی از طریق ایجاد بسترهای انگیزشی و حمایت نمادها و پشتیبانی سیاسی و دستگاه‌های اجرایی می‌تواند معلولین را در ورزش تشویق کند و از آن‌ها حمایت کند. نقش حمایتی مربیان و معلمان و خانواده نیز در ترغیب به ورزش برای معلولین بسیار حائز اهمیت است. تأمین مالی و اقتصادی، یک عامل مهم در اجتماعی شدن معلولین از طریق ورزش است، زیرا برای دسترسی به امکانات ورزشی و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، نیاز به هزینه‌هایی وجود دارد. همچنین، کنار زدن چالش‌های معلولیت برای ورود به ورزش و عرصه رقابت می‌تواند به معلولین اطمینان داشته باشد که در صورت تلاش، قادر به مشارکت در رقابت‌ها و فعالیت‌های ورزشی هستند.

با توجه به نتایج پژوهش، ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی و فرهنگی شناخته شده است که افراد را در یک شبکه اجتماعی دارای روابط اجتماعی پیچیده است به تعامل و کنش متقابل واداشته و عرصه ظهور رفتارها، نگرش‌ها و بازنمایی‌های معنادار شده است. ورزش به عنوان یکی از راه‌های اصلی برای

۱. . Kasser & Lytle

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

اجتماعی شدن افراد دارای معلولیت مورد توجه قرار می‌گیرد. ورزش به آن‌ها فرصت می‌دهد تا در فعالیت‌های گروهی شرکت کنند، با دیگران ارتباط برقرار کنند و در محیط‌های اجتماعی متنوعی حضور داشته باشند. در ادامه به برخی از مزایا و اهمیت ورزش برای اجتماعی شدن افراد دارای معلولیت بر اساس یافته‌های پژوهش پرداخته می‌شود.

۱- افزایش اعتماد به نفس: ورزش به معلولین اعتماد به نفس می‌دهد و احساس موفقیت را در آن‌ها ایجاد می‌کند. با شرکت در فعالیت‌های ورزشی، آن‌ها می‌توانند مهارت‌ها و استعداد های خود را به نمایش بگذارند و به خود اطمینان پیدا کنند.

۲- ایجاد ارتباطات اجتماعی: ورزش فرصتی مناسب است تا فرد دارای معلولیت با افراد دیگری که به همان ورزش علاقه‌مند هستند، آشنا شوند و در کنار هم فعالیت کنند. این ارتباطات می‌تواند به شکل تیم‌های ورزشی، انجمن‌ها، باشگاه‌ها و گروه‌های تمرینی شکل بگیرد. این ارتباطات نه تنها به تقویت روابط اجتماعی کمک می‌کند، بلکه شبکه‌های پشتیبانی و دوستی را برای افراد دارای معلولیت ایجاد می‌کند.

۳- سلامتی و بهبود عملکرد: ورزش برای معلولین نه تنها به بهبود سلامتی جسمی کمک می‌کند، بلکه عملکرد روحی و شناختی آن‌ها را نیز بهبود می‌بخشد. ورزش منجر به افزایش قدرت عضلات، بهبود تعادل و هماهنگی حرکتی، افزایش استقامت و افزایش توانایی تمرکز و عملکرد شناختی می‌شود.

۴- تحقق اهداف: باور به ضرورت ورزش و عدم امکان جایگزینی می‌تواند افراد را تشویق کند تا به این گروه از افراد توجه بیشتری داشته باشند. ورزش برای افراد دارای معلولیت فرصتی است تا اهداف خود را تعیین کنند و به آن‌ها دست یابند. افراد دارای معلولیت می‌توانند در رشته‌های ورزشی مختلف شرکت کنند و در رقابت‌ها و مسابقات حضور داشته باشند. این رقابت‌ها می‌تواند به آن‌ها انگیزه و انرژی بیشتری بدهد و احساس موفقیت را در آن‌ها تقویت کند. ورزش به عنوان یکی از فعالیت‌هایی که در محیط‌های گروهی انجام می‌شود، افراد دارای معلولیت را به جامعه متصل می‌کند و آن‌ها را در مسیر اجتماعی خود قرار می‌دهد. این فرصت برای آن‌ها فراهم می‌شود تا خود را با دیگران مقایسه کنند، از تجربیات دیگران استفاده کنند و از تحقق اهداف خود لذت ببرند.

در ضمن اجرای پژوهش، محقق با محدودیت‌هایی مواجه شد از جمله محافظه‌کاری مشارکت‌کنندگان در پاسخگویی به سؤالات، عدم کنترل عقاید شخصی شرکت‌کنندگان در پاسخ دادن به سؤالات، عدم همکاری برخی مسئولین جهت مصاحبه و دشواری هماهنگی و دسترسی به شرکت‌کنندگان در انجام مصاحبه. جهت اجرای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود فرآیند اجتماعی شدن ورزشکاران دارای معلولیت با توجه به سطح مهارت مورد تحلیل قرار گیرد. همچنین فرآیند اجتماعی شدن افراد دارای معلولیت برحسب طبقه اجتماعی با میانجیگری میزان تصویر بدنی مورد پژوهش قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در تولید تحقیق مشارکت داشتند.

منابع مالی

مطالعه حاضر هیچ حامی مالی ندارد.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ تضاد منافی ندارند.

اخلاق پژوهش

در این مقاله همه حقوق مرتبط بااخلاق پژوهش رعایت شده است.

منابع

- ادیسی، ح.، امیرحسینی، س. ا.، و حمیدی، م. (۱۳۹۸). طراحی مدل مشارکت ورزشکاران معلول تیم ملی: تحلیل عوامل وادارنده و بازدارنده. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۶(۲۴)، ۱۱-۲۱.
- برگر، ب.، و لاکمان، ت. (۱۳۷۵). ساخت اجتماعی واقعیت. (ترجمه فریبرز مجیدی). تهران: انتشارات علمی و فرهنگی. (اثر اصلی منتشر شده در ۱۹۶۶).
- رحمتی، م. م.، علی‌خواه، ف.، شادمفعت، س. م.، و کبیری، س. (۱۳۹۷). مدل‌سازی معادلات ساختاری: مطالعه عامل‌های مؤثر بر فرایند مشارکت. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۵(۱۵)، ۲۲۳-۲۴۶.
- زیتونلی، ع. (۱۳۹۷). مطالعه جایگاه حقوقی، وضعیت و موانع مشارکت معلولان در فعالیتهای ورزشی. مجله مطالعات ناتوانی، ۸(۵).
- سبجانی، ع.، اندام، ر.، و ظریفی، م. (۱۳۹۴). بررسی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر و موانع مشارکت ورزشی معلولان شهر اهواز. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۲(۶)، ۴۱-۴۸.
- شریفیان، ا.، قهرمان تبریزی، ک.، و زرکی، پ. (۱۳۹۳). تحلیل محتوای روزنامه‌های سراسری پرشماریگان کشور با تأکید بر موضوعات ورزشی. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۳(۲۳)، ۳۱-۳۱.
- ظهیری‌نیا، م. (۱۳۹۰). بررسی پیامدهای فردی و اجتماعی معلولیت. پژوهش‌نامه فرهنگی هرمزگان، ۱(۱)، ۱۶۲-۱۸۴.
- ظهیری، م.، و آقاپور، س. م. (۱۳۹۳). اجتماعی‌شدن از طریق ورزش؛ ورزشی‌شدن از طریق جامعه. همایش علمی انجمن تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران.
- فرکاس، ج. (۱۳۷۹). روان‌شناسی تعامل اجتماعی: رفتار میان‌فردی. (ترجمه مهرداد فیروزبخت و خشایار بیگی). انتشارات مهد.
- قدردان، ر.، حسن‌بیگی، ح.، و تابش، س. (۱۳۹۸). بررسی موانع مشارکت معلولان ورزشکار و غیرورزشکار در فعالیتهای ورزشی (مطالعه موردی: شهر قزوین). فصلنامه پرستار و پزشک در رزم، ۲۴(۷)، ۴۸-۵۶.
- کیال، م.، نادری‌نسب، م.، و ماجدی، ن. (۱۳۹۹). مدل مؤلفه‌های روان‌شناختی مؤثر بر مشارکت جانبازان و معلولان در فعالیتهای ورزشی. مطالعات روان‌شناختی ورزشی، ۹(۳۲)، ۴۱-۵۸.
- مختارپور، م. (۱۳۹۸). تبیین جامعه‌شناختی عوامل اجتماعی مؤثر بر جامعه‌پذیری ورزشی. فصلنامه مطالعات فرهنگی اجتماعی المپیک، ۱۰۹-۱۳۵(۱).
- مظفری، ف. (۱۳۹۶). شناسایی موانع مشارکت جانبازان و معلولان استان هرمزگان در ورزش. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته تربیت‌بدنی، گرایش مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندرعباس.

تحلیل عوامل موثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

- مظفری، فخرالدین (۱۳۹۶). شناسایی موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان هرمزگان در ورزش. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. رشته تربیت‌بدنی. گرایش مدیریت ورزشی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس.
- AKYOL, B., & İLKİM, M. (2018). **Socialization of disabled people with sports activities and the problems encountered in participating in sports activities.** *Türk Spor ve Egzersiz Dergisi*, 20(2), 100–104.
- Altiraifi, A. (2019). **Advancing economic security for people with disabilities.** Center for American Progress.
- Anikeeva, O. A., Sizikova, V. V., Maksimova, E. V., Seredina, M. I., & Vorontsova, E. A. (2020). **Socio-cultural socialization of disabled people and persons with disabilities: Toward the formation of a new open society.** *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(5), 4493–4508.
- Annenkova, S. V., Panachev, V. D., Opletin, A. A., Zelenin, L. A., Zelenin, A., Legotkin, A. N., ... Ponomarev, N. L. (2021). **Influence of adaptive physical training and sports on the socialization of individuals with limited physical abilities.**
- Báez, S., Moreno-Murcia, J. A., Maneiro, R., Padilla, D., & Merenciano, M. I. R. (2019). **The role of organizational and sociocultural variables on sports participation of disabled people.** *Frontiers in Psychology*, 10, 978. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00978>
- Ball, S. J., Maguire, M., & Braun, A. (2012). **How schools do policy: Policy enactments in secondary schools.** Routledge.
- Barnes, C. (1990). **Cabbage syndrome: The social construction of dependence.** Falmer Press.
- BASTIK, C., Erkan, M., & Gümüşdağ, H. (2023). **Investigation of the effect of sports on the socialization of physically disabled individuals.** *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 1–12.
- Beattie, M. A. (2024). **Organizational socialization in professional sport: The National Basketball Association's rookie transition program.** *Case Studies in Sport Management*, 13(1), 1–8.
- British Paralympic Association. (2012). **Paralympic athlete pathway.** Retrieved from <https://www.paralymipicheritage.org.uk/paralympic-athlete-pathway>
- Caton, S., & Chapman, M. (2016). **The use of social media and people with intellectual disability: A systematic review and thematic analysis.** *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, 41(2), 125–139.
- Churilov, L., & Flitman, A. (2006). **Towards fair ranking of Olympics achievements: The case of Sydney 2000.** *Computers & Operations Research*, 33(7), 2057–2082.
- Crisogen, D. T. (2015). **Types of socialization and their importance in understanding the phenomena of socialization.** *European Journal of Social Science Education and Research*, 2(4), 331–336.
- De Bosscher, V., & Wong, J. (2014). **Sport Policy Effectiveness in Disability Sport (SPEDS): A four-year international comparative research project.**
- Di Palma, D., Raiola, G., & Tafuri, D. (2016). **Disability and sport management: A systematic review of the literature.** *Journal of Physical Education and Sport*, 16(3), 785.
- Djordjevic, M., Glumbić, N., & Memisevic, H. (2020). **Socialization in adults with intellectual disability: The effects of gender, mental illness, setting type, and level of intellectual disability.** *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities*, 13(4), 364–383.
- Donaldson, E. (2002). **The corpus of the madwoman: Toward a feminist disability studies theory of embodiment and mental illness.** *NWSA Journal*, 14(3), 95–119.
- Evans, J., & Davies, B. (2015). **Neoliberal freedoms, privatisation and the future of physical education.** *Sport, Education and Society*, 20(1), 10–26.
- Foster, R., Fitzgerald, H., & Stride, A. (2018). **The socialization and participation of Deaflympians in sport.** *Sport in Society*.
- Gaskin, C. J., Andersen, M. B., & Morris, T. (2010). **Sport and physical activity in the life of a man with cerebral palsy: Compensation for disability with psychosocial benefits and costs.** *Psychology of Sport and Exercise*, 11, 197–205.
- Geidne, S., Quennerstedt, M., & Eriksson, C. (2013). **The youth sports club as a health-promoting setting: An integrative review of research.** *Scandinavian Journal of Public Health*, 41(3), 269–283.

- Giraldo-Rodríguez, L., Mino-León, D., Murillo-González, J. C., & Agudelo-Botero, M. (2019). **Factors associated with environmental barriers for people with disabilities in Mexico.** *Revista de Saúde Pública*, 53, Article 27, 1–32.
- Goodley, D. (2011). **Disability studies: An interdisciplinary introduction.** SAGE.
- Güven, B., Kara, F., & Özdedeoğlu, B. (2019). **The socialization process for women with disabilities in sports: A double barrier?** *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 10(3), 7–17.
- Hammond, A. M., Penney, D., & Jeanes, R. (2019). **Sport coaches as policy actors: An investigation of the interpretation and enactment of disability and inclusion policy in swimming in Victoria, Australia.** *Sport, Education and Society*.
- Hassan, A. A. (2024). **Differences in socialization and psychological adjustment among players in sports centers for the physically disabled: A study analysis.** *International Journal of Sports Science & Arts-English*, 25(1).
- Iliadis, I., & Apteslis, N. (2020). **The role of physical education and exercise for children with autism spectrum disorder and the effects on socialization, communication, behavior, fitness, and quality of life.** *Dialogues in Clinical Neuroscience & Mental Health*, 3(1), 71–81.
- International Council of Sport Science and Physical Education. (2015). **Different. Just like you: A psychological approach promoting the inclusion of persons with disabilities.** Author.
- International Paralympic Committee. (2019). **Governance and regulations.** Retrieved from <https://www.paralympic.org/governance-and-regulations>
- Jaarsma, E. A., Dekker, R., Koopmans, S. A., Dijkstra, P. U., & Geertzen, J. H. B. (2014). **Barriers and facilitators of sports participation in people with visual impairments.** *Adapted Physical Activity Quarterly*, 31, 240–264.
- Johnson, D. K., & Ali, A. (2004). **A tale of two seasons: Participation and medal counts at the Summer and Winter Olympic Games.** *Social Science Quarterly*, 85(4), 974–993.
- Kasser, S. L., & Lytle, R. K. (2004). **Sport as a vehicle for socialization and maintenance of disabled people's positive self-identities.** *Disability & Society*, 19(5), 379–398.
- McKenzie, L. (2006). **Leisure and disability: A contested terrain.** *Leisure Studies*, 25(2), 153–168.
- Meyers, S. J. (2019). **Civilizing disability society: The Convention on the Rights of Persons with Disabilities socializing grassroots disabled persons' organizations in Nicaragua.** Cambridge University Press.
- Orinbayevich, M. M., Dawletovich, U. O., Otebayevich, D. B., & Quwatbayevich, O. A. (2022). **The effect and role of rowing training on youth socialization.** *European Journal of Innovation in Nonformal Education*, 2(12), 203–213.
- Percy, D. F., & Warner, D. B. (2009). **Evaluating relative performances in disabled sports competitions.** *IMA Journal of Management Mathematics*, 20(2), 185–199.
- Piatt, J., Kang, S., Wells, M. S., Nagata, S., Hoffman, J., & Taylor, J. (2018). **Changing identity through sport: The Paralympic sport club experience among adolescents with mobility impairments.** *Disability and Health Journal*, 11(2), 262–266.
- Richard, R., Joncheray, H., & Dugas, E. (2021). **Disabled sportswomen and gender construction in powerchair football.** *International Review for the Sociology of Sport*, 52(1), 61–81.
- Rimmer, J. H., & Marques, A. C. (2012). **Physical activity for people with disabilities.** *The Lancet*, 380(9838), 193–195.
- Salkım, C. B., Erkan, M., & Gümüşdağ, H. (2023). **Investigation of the effect of sports on the socialization of physically disabled individuals.** *SPORMETRE: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1).
- Sonmezoglu, U., Tosun, A., & Yildiz, K. (2021). **A qualitative research on sport and education for the disabled from the perspective of sports managers and trainers.** *Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe*, 4(3).
- Swartz, L., Bantjes, J., Knight, B., Wilmot, G., & Derman, W. (2018). **"They don't understand that we also exist": South African participants in competitive disability sport and the politics of identity.** *Disability and Rehabilitation*, 40(1), 35–41.
- Thomas, N., & Smith, A. (2009). **Disability, sport and society: An introduction.** (1st ed.). Routledge.

تحليل عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن معلولین ورزشکار از طریق ورزش

- Toftegaard-Stöckel, J., Nielsen, G., Ibsen, B., & Andersen, L. B. (2011). **Parental, socio-cultural factors associated with adolescents' sports participation in four Danish municipalities.** *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 21(4), 606–611.
- World Health Organization, & World Bank. (2011). **World report on disability.** World Health Organization.
- Yesu, L., & Harwood, E. A. (2015). **The effect of parental involvement, support, and pressure on athletic participation.** *Rivier Academic Journal*, 11, 1–12.

